Eduskunnan ympäristövaliokunta, 13.10.2023 klo 9.30

LAUSUNTO: Valtion talousarvio vuodelle 2024,
Pääluokka 35; pääasiassa Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Luontopalvelujohtaja Henrik Jansson, Metsähallitus

Momentti 35.10.52 (YM)

Yleistä

Metsähallituksen luontopalvelut (jäljempänä Luontopalvelut) kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunnon koskien hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024.

Luontopalvelujen saama valtion budjettirahoitus on suurimmaksi osaksi ympäristöministeriön momentilla 35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät. Momentilta rahoitetaan kansallispuistojen, muiden luonnonsuojelualueiden, luonnonsuojeluun varattujen alueiden, erämaa-alueiden ja kulttuuriperintökohteiden hoitoa sekä uhanalaisten eliölajien ja luontotyyppien suojelua. Hallituksen esityksessä vuoden 2024 budjettiin on momentille 35.10.52 esitetty yhteensä 48,1 milj. € (52,9 milj. € vuonna 2023), josta ns. perusrahoituksen osuus on 42,2 milj. € ja kertaluonteisen määrärahan 5,9 milj. € (ARVO-hanke 1,9 milj. € ja Helmi-ohjelma 4,0 milj. €).

Tuottavuuden parantaminen

Petteri Orpon hallitusohjelmassa korostetaan tuottavuuden parantamista. Luontopalvelut on kehittänyt aktiivisesti toimintansa tuottavuutta seuraavilla tavoilla:

- kiinteistöomaisuuden systemaattinen läpikäynti, jonka seurauksena puretaan ja myydään kiinteistöjä
- ostopalvelujen lisääminen ja hankintojen keskittäminen
- asiakas- ja kysyntälähtöisen ja tiimiohjautuvan toimintatavan kehittäminen
- johtamisjärjestelmän uudistaminen
- tiedolla johtamisen ja tilannekuvapalvelun kehittäminen edistämään luontokohteiden ylläpitoa ja kestävää käyttöä
- digitaalisuuteen ja datan hyödyntämiseen liittyvien kyvykkyyksien luonti ja kasvattaminen
- tuottavuuden lisäämiseen tähtäävä toimintatapaselvitys, jonka fokuksessa on toiminnan automatisointi, yhdenmukaistaminen, tehostaminen sekä siirtyminen jatkuvan parantamisen toimintamalliin, jonka myötä manuaalityö vähenee tuoden prosessitehokkuutta, virheiden määrän vähentymistä ja datan laadun parantamista.
- toiminnan tehokkuutta ja yhteen toimivuutta lisäävä arkkitehtuuri- ja teknologiaselvitys yhteisen MH:n vastuulla olevan tietojärjestelmäkokonaisuuden uudistuksen osalta.

Tällä hetkellä Luontopalveluissa on meneillään toimintatapojen uudistaminen sekä tietojärjestelmä- ja arkkitehtuuriuudistukseen tähtäävän JHT Arvo -hankeen käynnistyminen. Tulevaisuudessa erityisesti asiakasarvon parantaminen ohjaa toimintaamme. Organisaatiomme tulee pohjautumaan valtakunnallisiin arvovirtoihin ja tavoitteena on omaksua ketterän organisaation työskentelytavat. Lisäksi poistamme toiminnastamme päällekkäisyydet ja sujuvoitamme toimintaamme, jolloin parannamme organisaatiomme kykyä mukautua erilaisiin rahoitustilanteisiin. Toimintaympäristön muutosnopeuden lisääntyessä

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
FI-01301 Vantaa, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

Luontopalvelujen digikokonaisuuden ketterä ja kokeileva kehitys tukee rakenteiden ja toimintatapojen uudistumista tarjoten joustavia, asiakaslähtöisiä ja yhteentoimivia ratkaisuja palvelujen tuottamiseen. Luontopalvelut on ehdottanut JTS 2024-2027 esityksessä 0,9 milj. € lisärahoitusta digikokonaisuuden kehittämiseen. Haettu rahoitus täydentää Luontopalvelujen digikokonaisuuden kehittämisen kokonaisrahoitustarvetta.

HELMI-elinympäristöohjelma

Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan Suomi vastaa luontopolitiikallaan kansainvälisiin sitoumuksiin ja tavoittelee luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämistä mm. jatkamalla Helmi-ohjelmaa. Suojelualueiden hoidolla on erittäin merkittävä rooli, jotta Helmi-ohjelmaan liittyvät ennallistamisen ja luonnonhoidon tavoitteet saavutetaan vuoteen 2030 mennessä. Talousarvioesityksessä Luontopalveluille osoitettu Luontopalveluille 4 miljoonan euron lisärahoitus mahdollistaakin ohjelman jatkamisen. Tavoitteiden toteutuminen kuitenkin edellyttää vähintään 10 miljoonan euron vuosittaisen lisärahoituksen (TAE 2024-2027), jotta Helmi-ohjelman 2030 tavoitteet tultaisiin saavuttamaan.

Luonnon virkistys- ja matkailukäyttö

Nykyisistä kansallispuistoista ja muista retkeilyreiteistä tulee Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan pitää huolta. Kysyntä kansallispuistoissa, kulttuuriperintökohteilla ja muilla Luontopalvelujen ylläpitämillä virkistys- ja luontomatkailukäytön kohteilla monipuolistuu ja jatkaa yhä kasvuaan. Kävijöiden odotukset ja vaatimukset palveluja kohtaan myös muuttuvat. Julkisten palvelujen tuottamisessa vastuullisuus edellyttää korkeaa ja yhtenäistä laatua. Tämä merkitsee resurssitarpeiden nousua niin käytön ohjauksessa kuin palvelujen ylläpidossa ja huollossakin. Asiakasturvallisuus, saavutettavuus ja esteettömyys korostuvat ja heijastuvat opastuksen ja neuvonnan työpanostarpeeseen sekä infran ja digitaalisten palveluiden ajanmukaistamiseen. Kansallisen luonnon virkistyskäytön strategian 2030 tavoitteiden toteuttaminen edellyttää lisääntyvää panostustarvetta myös Luontopalveluilta. Uusia mahdollisuuksia tunnistamalla, saavutettavuutta parantamalla, kestävyyttä vaalimalla ja palveluja monipuolistamalla luonnossa liikkumisen hyötyjä tuodaan entistä laajemmalle käyttäjäkunnalle. Tämä lisää entisestään julkisten palvelujen vaikuttavuutta kansanterveyden sekä talouden näkökulmasta. Luontopalvelut on ehdottanut JTS 2024-2027 esityksessä pysyvää tasokorotusta 5 milj. €/vuosi. Näin voidaan turvata virkistys- ja matkailupalvelujen kestävä taso ja estää uuden korjausvelan muodostuminen ja mahdollistaa tarvittavat investoinnit luontokohteilla. Ilman lisärahoitusta maasto- ja asiakaspalveluita joudutaan supistamaan.

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
FI-01301 Vantaa, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7